

СЕКЦІЯ 7 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 631.16:658.153

Попиченко Д.А.
аспірант

Уманського національного університету садівництва

ПРОБЛЕМИ СКЛАДУ І СТРУКТУРИ ОБІГОВИХ АКТИВІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ

У статті досліджено склад і структуру обігових активів, здійснено пошук нових джерел їх поповнення та створення сучасних умов управління ними. Визначено показники, які характеризують структуру обігових активів. Проаналізовано фактори, які впливають на склад і структуру обігових активів у сільському господарстві.

Ключові слова: обігові активи, ефективність використання, ліквідність, рентабельність, грошові кошти.

Попиченко Д.А. ПРОБЛЕМЫ СОСТАВА И СТРУКТУРЫ ОБОРОТНЫХ АКТИВОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И ИХ ЭФФЕКТИВНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ

В статье исследованы состав и структура оборотных активов, осуществлен поиск новых источников их пополнения и создания современных условий управления ими. Определены показатели, характеризующие структуру оборотных активов. Проанализированы факторы, влияющие на состав и структуру оборотных активов в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: оборотные активы, эффективность использования, ликвидность, рентабельность, денежные средства.

Popychenko D.A. THE PROBLEMS OF CURRENT ASSETS OF AGRICULTURE ENTERPRISE ANALYSIS, STRUCTURE AND EFFICIENT USE

The article deals with the current assets analysis and structure. The research of new sources of their replenishment has been carried out. The indices which characterize current assets structure have been determined. The author analyzes factors that have an influence on current assets analysis and structure in the agriculture.

Keywords: current assets, efficiency, liquidity, profitability, cash.

Постановка проблеми. Ринкові реформи, проведені в Україні, супроводжувалися лібералізацією цін, свободою торгівлі в умовах наявного монополізму галузей національної економіки. За таких умов спостерігається зростання цін на промислову продукцію, енергоресурси, послуги, порівняно з цінами на сільськогосподарську продукцію. Розвиток ринкових відносин визначає нові умови управління обіговими активами. Інфляція, неплатежі та інші кризові явища змушують сільськогосподарські підприємства змінювати свою політику щодо управління обіговими активами, здійснювати пошук нових джерел їх поповнення, досліджувати їх склад, структуру, шляхи підвищення ефективності їх використання. В умовах ринкової економіки для суб'єктів спостереження основною метою діяльності є не лише максимізація прибутку, а й водночас збільшення доданої вартості, яка включає, крім прибутку, фонд оплати праці, що визначає купівельну спроможність населення, амортизацію як найважливіше джерело відтворення капіталу та наявність обігових активів, здатних забезпечити безперервність виробництва. Обігові активи є своєрідним індикатором фінансового стану й ефективності виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Підвищення ефективності їх використання багато в чому залежить від їх складу й взаємопов'язане зі зниженням матеріаломісткості, вдосконаленням структури виробництва, організацією постачання та збуту продукції, розрахунками, скороченням і ліквідацією непродуктивних витрат тощо. З огляду на це, для раціональної організації обігових активів, їх науково обґрунтованого формування й високоєфективного використання важливе методичне та практичне значення має дослідження їх складу і структури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У вітчизняній теорії та практиці склад і структура обігових активів класифікуються залежно від матеріально-речового складу. При цьому виділяють такі активи: грошові ресурси, авансовані в обігові активи сфери виробництва, що представлені виробничими запасами, молодняком тварин і тваринами на відгодівлі, незавершеним виробництвом, витратами майбутніх періодів і обіговими активами сфери обігу, до складу яких входять готова продукція, грошові кошти, кошти в розрахунках. Такий підхід до класифікації складу і структури обігових активів відповідає ринковим умовам і Міжнародним стандартам ведення бухгалтерського обліку.

О. Бондаренко акцентує увагу на тому, що «...науково обґрунтовані склад і структура обігових активів повинні бути узгодженими з обсягом поточних зобов'язань, давати підприємству економічні вигоди шляхом забезпечення ліквідності, платоспроможності, прибутковості підприємства» [1, с. 8].

Мета статті полягає у визначенні складу і структури обігових активів та прогнозування шляхів підвищення ефективності їх використання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На склад і структуру обігових активів у сільському господарстві впливають різні фактори, зокрема: особливості обігу засобів, економічні зв'язки і відносини з різними суб'єктами господарювання, фіскальними органами, рівень спеціалізації і концентрації виробництва, обсяги та структура виробленої й реалізованої продукції. Трансформація структури обігових активів протягом виробничого процесу певною мірою залежить від їх обігу. Упродовж операційного циклу оборотні активи авансуються в певних пропорціях у виробничі запаси,

незавершене виробництво, готову продукцію, дебіторську заборгованість та грошові кошти.

На сільськогосподарському підприємстві водночас відбувається декілька виробничих циклів, причому ідентичних для всіх суб'єктів господарювання, які зводяться до придбання сировини і матеріалів, виробництва, випуску готової продукції. Результати дослідження свідчать, що виробничі цикли, як правило, не співпадають, оскільки початок одного циклу за часом може співпадати з серединою іншого і закінченням третього тощо. Унаслідок цього в межах одного підприємства (або групи підприємств) не спостерігається зміна структури обігових активів в різні періоди року.

Кількість одночасних виробничих циклів залежить, перш за все, від характеру й обсягу виробництва. У галузях сезонного виробництва (зокрема в сільському господарстві) одночасне проходження обігових активів на різних стадіях обігу представлено не настільки яскраво і може спостерігатися швидше на підприємствах з промисловим типом виробництва.

У Черкаській області ознакам промислового виробництва більшою мірою відповідають підприємства, що спеціалізуються на виробництві овочів закритого ґрунту, а також виробництві окремих видів тваринницької продукції: птахофабрики, підприємства з вирощування тварин. Однак кількість таких підприємств у цій області незначна. За останні роки провідне місце в економіці сільськогосподарських підприємств посідають підприємства, які спеціалізуються на виробництві продукції рослинництва, внаслідок чого структура обігових активів на більшості з них змінюється впродовж року. Головним завданням сільськогосподарських підприємств щодо ефективного управління обіговими активами є дотримання науково обґрунтованого співвідношення обігових активів сфери виробництва і сфери обігу, що суттєво впливає на ефективність їх використання.

В економічній літературі показник забезпечення та структури обігових активів трактується по-різному. На думку Л. Деркач, зазначений показник пропонується розраховувати за даними балансу або на початок, або на кінець року [2]. За умови дотримання таких методичних підходів у результаті отримуємо показники, які характеризують результати часу. Результати проведеного дослідження свідчать, що під час обчислення структури обігових активів необхідно, в першу чергу, враховувати галузеву специфіку відтворення в аграрному секторі економіки, характерні особливості специфіки відтворення та сфери обігових активів підприємств галузі впродовж року. З огляду на такі характерні особливості функціонування сільськогосподарських підприємств, під час обчислення структури обігових активів слід приймати до розрахунку їх середньорічну вартість, обчислену за методом середньої хронологічної (див. табл. 1).

Структура обігових активів свідчить про рівень забезпеченості сільськогосподарських підприємств обіговими активами, їх авансування в кожному зі стадій колообігу виробництва. Це дає можливість об'єктивно оцінити їх виробничі можливості, виявити внутрішні резерви підвищення ефективності виробництва. За досліджуваній період у сільськогосподарських підприємствах області структура обігових активів відносно стабільна. Найбільша частка у структурі обігових активів традиційно припадає на обігові ротні активи сфери виробництва. Їх розмір за період з 2011 до 2015 рр. коливається від 60,7% у 2012 р. до 74,7% у 2013 р. У структурі обі-

гових активів сфери виробництва найбільшу частку займають виробничі запаси – від 29,7% у 2012 р. до 41,3% у 2015 р., або на 11,6 в.п. більше порівняно з 2012 р. Домінантні розміри виробничих запасів у структурі обігових активів сільськогосподарських підприємств є наслідком виробничого напрямку підприємств для забезпечення безперервного процесу виробництва. Сільськогосподарські підприємства внаслідок специфічних особливостей виробництва змушені створювати необхідні запаси насіння та садивного матеріалу, кормів, паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив і отрутохімікатів. Відсутність стабільного цінового механізму на ринку постачання товарів змушує сільськогосподарські підприємства придбавати в період зниження цін максимальну кількість виробничих запасів, необхідних для забезпечення безперебійності процесу виробництва. Проведений аналіз говорить, що з настанням весняно-польових робіт чи періоду збору врожаю зростають ціни на основні матеріальні цінності для забезпечення посівної кампанії та кампанії зі збору врожаю. Традиційно зростають ціни на паливо й мастильні матеріали, мінеральні добрива та отрутохімікати тощо.

Таблиця 1

Структура обігових активів сільськогосподарських підприємств Черкаської області, 2011–2015 рр., %

Показники	2011	2012	2013	2014	2015
Обігові активи сфери виробництва, всього	66,9	60,7	70,1	74,7	69,5
в тому числі:					
– виробничі запаси;	32,9	29,7	37,9	41,3	40,5
– молодяк тварин і тварини на відгодівлі;	2,6	2,4	1,9	2,0	2,0
– незавершене виробництво;	31,3	28,5	30,1	31,3	26,9
– витрати майбутніх періодів	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Обігові активи сфери обігу, всього	32,8	39,1	29,5	25,0	30,2
в тому числі:					
– готова продукція;	14,0	21,2	11,8	5,2	8,8
– кошти в розрахунках;	13,7	14,1	12,9	14,2	16,1
– грошові кошти	5,1	3,8	4,8	5,6	5,3
Інші обігові активи	0,3	0,2	0,4	0,3	0,3
Усього обігових активів	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Оборотні активи у відсотках до загальної валюти балансу	64,1	63,2	64,7	66,1	70,5

Посередницької структури між сільськогосподарськими підприємствами й постачальниками товарів немає. Це є основною причиною зростання частки виробничих запасів у структурі обігових активів. На збереження зверх нормативних запасів окремих елементів обігових активів сільськогосподарські підприємства витрачають значні кошти, які спрямовують на їх відповідне збереження, охорону, обладнання додаткових складських приміщень тощо. Усі ці додаткові витрати надалі збільшують собівартість продукції.

Першочерговими проблемами в управлінні обіговими активами є: управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, визначення джерел їх фінансування. Фінансовою стратегією підприємства за сучасних умов є формування необхідного обсягу і складу обігових активів, раціоналізація й оптимізація їх структури та джерел фінансування [3].

Незважаючи на провідну частку виробничих запасів у загальній структурі обігових активів, їх нестача негативно позначається на фінансовому стані підприємства. Скорочення авансування обігових активів у виробничі запаси й незавершене виробництво приводять до дефіциту окремих їх видів, збоїв у виробничому процесі, недовантаженню виробничих потужностей, зменшенню обсягів виробництва, реалізації, до неотримання прибутків, отримання збитків [4, с. 152].

Під час аналізу структури обігових активів необхідно також відзначити, що одним із показників, які характеризують здатність підприємств здійснювати операційну діяльність з дотриманням умов авансування обігових активів на кожній зі стадій їх кола обігу, є наявність грошових коштів на їх поточних рахунках у банках (див. табл. 2).

Таблиця 2

Ефективність використання обігових активів у сільськогосподарських підприємствах Черкаської області залежно від частки грошових коштів у структурі обігових активів за 2011–2015 рр.

Показники	Групи підприємств за часткою грошових коштів у структурі обігових активів, %			У середньому
	0	Від 0,1 до 1,0	1,1 і більше	
Кількість підприємств	82	206	118	406
Тривалість обігу, дні:				
– обігових активів, всього;	369	321	285	319
– обігових активів сфери обігу, всього;	163	142	126	141
– готової продукції;	55	48	41	47
– коштів в розрахунках;	91	78	76	79
– грошових коштів	0	0,9	11,8	4,9
Рентабельність обігових активів, %	- 2,1	11,4	36,9	15,4
Матеріаломісткість, грн	1,02	0,99	0,88	0,97

Грошові кошти в сільськогосподарських підприємств Черкаської області за досліджуваній період становили в середньому 4,9% загальної суми обігових активів. Водночас у 82 сільськогосподарських підприємств, або 20,2% загальної кількості обстежених, на кінець 2014 р. відсутні наявні грошові кошти на поточних рахунках у банках, що поглиблювало розбалансованість платіжного обігу цих підприємств, приводило до затримки виробничого процесу, що суттєво впливає на процес виробництва внаслідок специфічної особливості галузі. Відсутність грошових коштів на рахунках у банках у сільськогосподарських підприємств негативно впливає на ефективність використання обігових активів. При цьому найгірші показники ефективності використання обігових активів спостерігаються на тих підприємствах, у яких грошові кошти на рахунках у банках відсутні. Тривалість обороту обігових активів на таких сільськогосподарських підприємствах на 50 днів довша, порівняно із середніми показниками по області. Для таких підприємств порівняно із середньо обласним показником більш тривалим є обіг обігових активів на 22 дня, з них готової продукції та коштів у розрахунках на 8 та 12 днів відповідно. У сільськогосподарських підприємств частка грошових коштів у загальній структурі обігових активів яких перевищує 1,1% мають кращі показники ефективності використання обігових активів. Зокрема, рівень рентабельності обігових активів

у цій групі становить 36,9%, або на 21,5 в.п. більше порівняно із середньо обласним показником. Наявність у сільськогосподарських підприємств грошових коштів на рахунках у банках дає змогу більш оперативно здійснювати придбання товарів, робіт і послуг, враховуючи цінові зміни, особливо для заготівлі виробничих запасів для проведення весняно-польової кампанії та осінніх робіт.

Низька частка грошових коштів у структур обігових активів, як свідчать результати дослідження, є наслідком неефективного управління грошовими коштами у фінансово нестійких підприємствах.

У процесі науково обґрунтованому управлінні виробничим процесом в цілому й обіговими активами зокрема для забезпечення безперерйного виробничого процесу сільськогосподарські підприємства здатні певну суму грошових коштів акумулювати на рахунках у банку, необхідних для безперерйного їх функціонування. Акумулювання грошових коштів на рахунках у банках сільськогосподарських підприємств залежить, перш за все, від їх спеціалізації, а також організації взаємовідносин їх з контрагентами.

На структуру обігових активів значний вплив має їх класифікація залежно від рівня ліквідності. У вітчизняній практиці виділяють високоліквідні, середньоліквідні та низьколіквідні обігові активи.

Найбільш мобільною частиною обігових активів є грошові кошти й короткострокові цінні папери. Відношення цієї частини обігових коштів до короткострокових зобов'язань зображає абсолютну ліквідність. На покриття кредитних зобов'язань можна залучити кошти в розрахунках. Відношення отриманої суми до зобов'язань характеризує коефіцієнт ліквідності. Узагальненим показником платоспроможності є відношення всієї суми обігових активів до поточних зобов'язань, що являє собою загальний коефіцієнт покриття, який свідчить, чи достатньо у підприємства коштів у разі потреби на погашення короткострокових зобов'язань протягом наступного року. Водночас перевищення обігових активів над короткостроковими зобов'язаннями говорить про нераціональне їх авансування та неефективне використання.

З метою дослідження управління обіговими активами актуальність визначає їх групування залежно від рівня їх ліквідності. Це дає змогу визначити напрями щодо підвищення ефективності їх використання.

За рівнем ліквідності необхідно виокремити найменш ліквідні обігові активи, до яких належать обігові активи сфери виробництва й запаси готової продукції, найбільш ліквідні – грошові кошти та короткострокові фінансові вкладення, а також кошти із середнім рівнем ліквідності – кошти в розрахунках. Результати дослідження сільськогосподарських підприємств області свідчать, що у структурі обігових активів переважають обігові активи сфери виробництва, ліквідність яких низька.

Досягнення оптимальної структури обігових активів, а також оптимального розміру їх високоліквідної частини, вимагає забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства. Процес управління обіговими активами не повинен зводитись до управління окремими їх елементами. Доцільно вбудувати його в операційну діяльність підприємства з подальшим інтегруванням у стратегічне управління підприємством. Такий підхід дасть змогу повніше охопити процес господарювання та врахувати фактори, що на нього впливають [5].

Під час дослідження ліквідності сільськогосподарських підприємств велике значення має аналіз чистих обігових активів, які становлять різницю

між обіговими активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями. Чисті обігові активи позитивно впливають на забезпечення підтримки фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства. Водночас надвишок чи брак чистих обігових активів негативно впливає на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств. Це приводить до банкрутства підприємства, оскільки свідчить про нездатність своєчасно погасити ним короткострокові зобов'язання. Перевищення чистих обігових активів над оптимальною потребою в них говорить про неефективне використання ресурсів. Таким чином, ефективне управління обіговими активами безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства. Швидкість трансформації обігових активів із виробничої у грошову форму впливає на платоспроможність сільськогосподарських підприємств.

Періодичність нарощування затрат на виробництво та їх розмір, обсяги отримання продукції її реалізація залежать від галузі виробництва і спеціалізації підприємства. За останні роки, як свідчить проведений аналіз, більшість сільськогосподарських підприємств Черкаської області мають зерново-буякову спеціалізацію, що приводить до загострення сезонності аграрного виробництва. Досвід роботи сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на вирощенні зернових, говорить, що у разі отримання високих врожаїв перед ними виникає проблема забезпеченості складськими приміщеннями на елеваторах та портах. Існують також проблеми з перевезенням зернових до портів для їх подальшого експорту. Елеватори необґрунтовано збільшують ціни на свої послуги. Унаслідок цього перед сільськогосподарськими підприємствами виникає проблема обслуговування високих врожаїв зернових, а це потребує більшої кількості нових потужних елеваторів, зданих забезпечити їх збереження. Переважна більшість дрібних та середніх сільськогосподарських підприємств за сучасних умов господарювання є малоефективними й опинилися на межі банкрутства. У цій ситуації вони потребують стимулювання шляхом державної підтримки, надання їм різного роду пільг, субсидій та субвенцій. За таких умов згадані сільськогосподарські підприємства зможуть забезпечити безперервний процес виробництва, виконуючи програму з виробництва продукції рослинництва і тваринництва, забезпечуючи при цьому продовольчу безпеку країни, покращуючи показники зайнятості сільського населення. Як наслідок, сільськогосподарські підприємства отримають можливість застосо-

увати передові, більш прогресивні технології виробництва продукції рослинництва та тваринництва з дотриманням агротехнічних вимог, запроваджувати науково обґрунтовану спеціалізацію виробництва, здійснювати виробничу діяльність на самофінансуванні та самоокупності. Це, у свою чергу, позитивно вплине на управління обіговими активами.

Сільськогосподарські підприємства різняться за спеціалізацією, що суттєво впливає на структуру обігових активів, необхідних для подальшого їх авансування в різних пропорціях. Як свідчить проведений аналіз, різний рівень у забезпеченості сільськогосподарських підприємств обіговими активами зумовлений неоднорідністю природно-економічних умов, різним виробничим спрямуванням і рівнем розвитку економіки. Певною мірою посилення регіональних розходжень в рівні забезпечення обіговими активами є наслідком проведення ринкових перетворень в аграрній сфері економіки, поглиблення спеціалізації виробництва. Здебільшого поруч з великими містами Черкаси, Умань, Сміла, Золотоноша сільськогосподарські підприємства працюють більш ефективно, забезпечені робочою силою, дотримуються умов агротехніки, вирощують більш високі урожаї сільськогосподарських культур. Сільськогосподарські підприємства, що спеціалізуються на вирощенні тварин у своїй структурі обігових активів найбільшу частку мають залишки тварин на вирощенні і відгодівлі та кормів. І навпаки, в тих, що спеціалізуються на вирощенні рослинницької продукції у структурі обігових активів найбільшу частку займає насіння та посадковий матеріал, мінеральні добрива, отрутохімікати, незавершене виробництво в рослинництві. З огляду на це структура обігових активів перебуває в прямій залежності від спеціалізації сільськогосподарського підприємства. Суттєвий вплив на склад і структуру обігових активів має показник тривалості їх обігу (див. табл. 3).

Результати проведеного дослідження сільськогосподарських підприємств Черкаської області свідчать, що відносно низька тривалість обігу обігових активів (від 6 місяців до 1,5 роки) супроводжується вищою ефективністю їх використання, досягається в значному рівні виробничих запасів – в середньому 36,1–42,4% у структурі обігових активів. Очевидно, що для безперебійного забезпечення виробництва сільськогосподарські підприємства за сучасних умов змушені створювати значні запаси насіння, кормів, паливно-мастильних матеріалів, мінеральних добрив та отрутохімікатів. Причинами недостатнього забез-

Таблиця 3

Структура обігових активів сільськогосподарських підприємств Черкаської області відповідно до тривалості їх обігу в середньому за 2011–2015 рр.

Показник	Групи підприємств щодо тривалості обігу обігових активів, місяці					У середньому по області
	до 6	від 6 до 12	від 12 до 18	від 18 до 24	більше 24	
Кількість підприємств	78	144	106	42	36	406
Обігові активи сфери виробництва, всього	60,9	72,6	63,2	60,9	53,7	67,9
– виробничі запаси	36,1	36,4	42,4	45,6	35,8	36,5
– тварини на відгодівлі і вирощуванні	1,3	2,6	2,3	1,5	1,6	2,1
– незавершене виробництво	23,4	33,5	18,4	13,7	16,2	29,2
– витрати майбутніх періодів	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Обігові активи сфери обігу	38,9	27,1	36,4	38,6	46,1	31,8
– готова продукція	14,5	10,8	15,3	8,2	9,7	13,1
– кошти в розрахунках	15,2	13,4	19,1	29,2	35,8	14,1
– грошові кошти	9,2	2,9	2,0	1,2	0,6	4,6
Інші обігові активи	0,2	0,3	0,4	0,5	0,2	0,3

печення запасів цими видами товарно-матеріальних цінностей є перебої в постачанні та відсутність фінансових ресурсів, унаслідок чого знижується швидкість обігу активів, а отже, ефективність їх використання більшістю сільськогосподарських підприємств Черкаської області.

Важливим показником, що суттєво впливає на склад і структуру обігових активів сільськогосподарських підприємств, є їх рентабельність. У цілому на сільськогосподарських підприємствах у міру зростання рентабельності обігових активів частка обігових активів сфери виробництва знижується. Це відбувається в основному внаслідок зменшення частки незавершеного виробництва у структурі обігових активів. Зростання рентабельності обігових активів на сільськогосподарських підприємствах області супроводжується підвищенням частки готової продукції, а особливо грошових коштів. Зазначені тенденції простежуються для всіх груп підприємств з різним періодом обігу коштів. Зауважимо, що для підприємств з відносно високою рентабельністю обігових активів (вище середньообласного рівня) характерна схожа структура обігових активів, яка децю відрізняється залежно від тривалості обороту. Це дає змогу зробити висновок, що підвищення ефективності використання обігових активів досягається завдяки дотриманню науково обґрунтованого співвідношення між різними елементами обігових активів сфери виробництва і сфери обігу.

Висновки. При обчисленні структури обігових активів необхідно, в першу чергу, враховувати галузеву специфіку відтворення в аграрному секторі економіки, характерні особливості специфіки відтворення та обігу активів підприємств галузі впродовж року. З огляду на такі характерні особливості функціонування сільськогосподарських підприємств під час обчислення структури обігових активів необхідно зважати на їх середньорічну вартість, обчислену за методом середньої хронологічної.

Структура обігових активів говорить про рівень забезпеченості сільськогосподарських підприємств

обіговими активами, їх авансування в кожну із стадій виробництва. Це дає можливість об'єктивно оцінити їх виробничі можливості, виявити внутрішні резерви підвищення ефективності виробництва.

Показниками, які характеризують структуру обігових активів, є здатність підприємств здійснювати операційну діяльність з дотриманням умов авансування обігових активів на кожній із стадій їх колообігу та наявність грошових коштів на їх поточних рахунках в банках.

Суттєвий вплив на склад і структуру обігових активів має показник тривалості їх обігу. Відносно низька тривалість обігу активів (від 6 місяців до 1,5 роки) супроводжується вищою ефективністю їх використання, досягається в значному рівні виробничих запасів – у середньому 36,1–42,4% у структурі обігових активів.

Отже, найбільш високі показники ефективності обігових активів притаманні підприємствам зі збалансованою структурою обігових активів, без надмірного відволікання коштів в обігові активи сфери обігу чи сфери виробництва. Відсутність диспропорцій у структурі обігових активів сприяє більш рівномірному і стабільному руху вартості за оптимальних витрат.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бондаренко О. Управління обіговими активами підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук / О. Бондаренко. – К., 2006. – 19 с.
2. Деркач Л. Экономико-статистическое изучение оборотных средств колхозов (на примере Украинской ССР): [монография] / Л. Деркач. – К.: Наук. думка, 1987. – 123 с.
3. Філатова З. Напрями формування системи управління обіговими активами / З. Філатова, А. Ротанова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/prer/2011_29/Filat.pdf.
4. Лахтіонова Л. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: [навч. посібник] / Л. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2004. – 365 с.
5. Шереметинська О. Управління обіговими засобами підприємств харчової промисловості: автореф. дис. ... канд. екон. наук / О. Шереметинська. – К., 2014. – 20 с.